

Země s cenovým stropem by měly přijít o ruskou ropu

 iportal24.cz/featured/zeme-ktere-zavedly-cenovy-strop-by-mely-byt-od-zitrka-bez-ruske-ropy

31. ledna 2023 20:37

ILUSTRÁČNÍ FOTO - pixabay

Dne 1. února 2023 vstupuje v platnost výnos ruského prezidenta Vladimira Putina z 27. prosince 2022, který zakazuje dodávky ropy na základě smluv, které obsahují cenový strop na ruskou ropu. Západní země zavedly tento mechanismus cenového stropu na konci roku 2022. Agentura TASS připravila shrnutí o ruském vývozu ropy a cenovém stropu, který na něj západní země uvalují.

Vývoz ruské ropy

Podle celní služby vyvezlo Rusko v roce 2021 229,9 milionu tun ropy v hodnotě 110,1 miliardy dolarů. Pro srovnání, v roce 2020 Rusko vyvezlo 238,6 milionu tun ropy (o 3,7 % více), ale tehdy hodnota činila 72,4 miliardy dolarů (o 34 % méně). V roce 2021 Rusko dodávalo ropu do 36 zemí, v roce 2020 do 39 zemí.

Od roku 2017 je největším odběratelem ruské ropy Čína. V roce 2021 Čína nakoupila z Ruska 70,1 milionu tun ropy (30,6 % celkového vývozu ruské ropy) v hodnotě 34,9 miliardy USD. Druhým největším

dovozcem ruské ropy bylo Nizozemsko (37,4 mil. tun za 17,3 mld. USD), třetí místo obsadilo Německo (19,2 mil. tun za 9,3 mld. USD).

Do první desítky dovozců ruské ropy v roce 2021 patří také Bělorusko (14,9 milionu tun; 6,4 miliardy dolarů), Korejská republika (13,5 milionu tun; 6,4 miliardy dolarů), Polsko (11,2 milionu tun; 5,4 miliardy dolarů), Itálie (8,9 milionu tun; 4,2 miliardy dolarů), USA (7,4 milionu tun; 3,7 miliardy dolarů), Finsko (6,3 milionu tun; 3 miliardy dolarů) a Slovensko (5,3 milionu tun; 2,5 miliardy dolarů).

Celkově se země EU podílely 47 % na odběru ve fyzickém vyjádření (108,1 mil. tun; 50,9 mld. USD). Pro srovnání, v roce 2012 činil podíl EU na vývozu ruské ropy 67 %.

V roce 2021 byly námořní dodávky hlavním způsobem, jak se ruský vývoz ropy dostával do zemí mimo Společenství nezávislých států: Přes přístavy Novorossijsk (Krasnodarský kraj), Kozmino (Primorský kraj), Primorsk a Ust-Luga (oba v Leningradském kraji) a také Prigorodnoje (Sachalin) bylo dodáno 118,5 milionu tun ropy.

Dodávky ropovodem Družba do Evropy činily 35,9 milionu tun, ropovodem Východní Sibiř – Tichý oceán a tranzitními ropovody přes Kazachstán do Číny 40 milionů tun.

Podle OPEC se Rusko v roce 2021 stalo druhým největším vývozcem ropy na světě po Saúdské Arábii. Podíl Ruska na dodávkách na světový trh činil 10,9 %.

Dynamika cen

Budoucí kontrakty na ropu Brent jsou hlavním referenčním bodem pro odhad cen ropy na mezinárodním trhu, včetně ruského. Na jejich základě se počítá cena ruské značky Urals, která se v minulých letech prodávala o 1-2 dolary za barel levněji než Brent.

Na počátku roku 2000 stál barel ropy Brent v průměru 24-28 dolarů. Ceny ropy začaly růst v roce 2004, kdy dosáhly v průměru 38,3 dolaru za barel. Historicky nejvyšší cena barelu ropy Brent (143,95

USD) byla zaznamenána 4. července 2008.

Začátek celosvětové finanční a hospodářské krize v roce 2008 vedl k propadu cen – na 33,73 USD (26. prosince), ale poté se ceny zotavily.

Do roku 2011 průměrná cena ropy poprvé překročila 100 dolarů za barel a dosáhla 111,26 dolaru. V letech 2012 a 2013 byly průměrné ceny rovněž vysoké – 111,63 USD, resp. 108,56 USD.

V roce 2014 začala poptávka po ropě klesat. V důsledku toho v roce 2014 průměrné ceny dosáhly 98,97 USD za barel a v roce 2015 klesly na 52,32 USD. V letech 2016-2019 se cenám ropy nepodařilo dosáhnout 100 USD za barel a pohybovaly se kolem 45-80 USD.

Pandemie koronaviru vedla k prudkému poklesu průmyslové výroby a poptávky po pohonných hmotách. Na jaře 2020 ceny klesly pod 10 dolarů za barel. Poté se ceny stabilizovaly díky dohodě OPEC+ a v roce 2020 dosáhly průměrné ceny 41,96 USD. V roce 2021 ceny vzrostly na úroveň před dohodou o prodeji ropy, tedy na 70,86 USD.

Dne 24. února 2022, po eskalaci situace na Ukrajině, ceny ropy poprvé od září 2014 překročily hranici 100 USD za barel a 8. června 2022 dosáhly svého přechodného maxima 129,2 USD za barel. Na začátku roku 2023 se ceny ropy stabilizovaly na úrovni 75-85 USD za barel.

Zavedení cenového stropu pro ruskou ropu

Po ozbrojené eskalaci konfliktu na Ukrajině v únoru 2022 začaly západní země uvalovat na Rusko sankce, zejména s cílem zabránit vývozu ruských energetických zdrojů.

USA vyhlásily úplné embargo na ruskou ropu. V roce 2021 činil podíl ruské ropy na dovozu ropy do USA 3 % a na dovozu ropy do Spojeného království 9 %. Kanada a Austrálie v roce 2021 ruskou ropu nedovážely. Ostatní země, stejně jako Evropská unie, která v roce 2021 odebírala 29 % ropy z Ruska, však na razantní zastavení

dodávek nebyly připraveny. Také země, které sankce zavedly, se obávaly opatření zcela zakazujících vývoz ropy z Ruska, protože by mohly vyvolat nekontrolovaný růst cen na světovém trhu.

Deník Financial Times 26. dubna s odvoláním na své zdroje uvedl, že západní země poprvé zvažují možnost stanovení horní hranice ceny ropy z Ruska. Skutečnost, že se o této myšlence jednalo na nejvyšší úrovni, poprvé potvrdil 11. května italský premiér Mario Draghi po jednání s americkým prezidentem Joe Bidenem. Dne 20. května oznámila americká ministryně financí Janet Yellenová, že ministři financí a guvernéři centrálních bank zemí skupiny sedmi (G7) jednali o vytvoření kartelu kupujících, který by kontroloval cenu ruské ropy.

Dne 28. června se na summitu G7 v Německu zúčastněné země dohodly, že prozkoumají možnosti omezení cen zákazem pojištění a přepravních služeb nezbytných pro přepravu ruské ropy a ropných produktů. Předpokládalo se, že takový zákaz bude uplatněn, pokud cena ropy překročí strop »dohodnutý mezinárodními partnery«. V létě také země G7 začaly jednat s dalšími státy a vyzvaly je, aby se připojily k omezení cen ruských energetických zdrojů.

Dne 2. září bylo po zasedání ministrů financí G7 oznámeno, že se účastníci G7 dohodli na zavedení cenového stropu pro ruskou ropu. V prohlášení se uvádí, že státy G7 a ty, které se rozhodnou připojit k »široké mezinárodní koalici«, se zavazují, že nebudou nakupovat ropu z Ruska za cenu přesahující stanovený limit a umožní pojištění tankerů a financování dopravců pouze v případě, že ropa bude nakupována za cenu rovnou nebo nižší, než je stanovený strop. Ministři doufali, že Moskva nebude mít jinou možnost než obchodovat za podmínek, které jí uložili. Mezitím vyšlo najevo, že z omezení budou vyjmuty zejména dodávky ropy z projektu Sachalin-2, na němž se podílejí japonské společnosti. V té době ještě nebyly dohodnuty konkrétní parametry cenového limitu.

Dne 5. října maďarský ministr zahraničí Péter Szijjártó uvedl, že EU plánuje rozšířit cenový strop pro ruskou ropu i na dodávky z ropovodů, ale Maďarsko zajistilo, aby byly ropovody z omezení vyjmuty (Maďarsko opakovaně prohlásilo, že zastavení dovozu ruské ropy ohrozí jeho energetickou bezpečnost).

Dne 6. října EU představila osmý balíček sankcí proti Rusku, který zahrnoval vytvoření legislativního rámce pro stanovení cenového stropu pro ruskou ropu a také omezení námořní přepravy ropy a ropných produktů do třetích zemí.

Dne 2. prosince bylo oznámeno, že cenový strop pro ruskou ropu přepravovanou po moři byl dohodnut na 60 USD za barel. Dne 5. prosince toto embargo vstoupilo v platnost, v důsledku čehož se k opatření připojily země G7, EU (s výjimkou států, které nemají alternativu k dovozu ruského paliva) a Austrálie. Rozhodnutí počítá s tím, že v budoucnu bude možné cenový strop revidovat.

Reakce Ruska

Místopředseda ruské vlády Alexandr Novak 1. září novinářům řekl, že Moskva pozastaví dodávky ropy a ropných produktů státům, které se rozhodnou omezit cenu ropy ze země. Zdůraznil, že Rusko »nebude pracovat nekonkurenčně«, a návrhy na zavedení omezení ceny ruské ropy označil za »zcela absurdní«.

Dne 12. října při vystoupení na fóru Ruský energetický týden v Moskvě prezident Vladimir Putin prohlásil, že Rusko nebude dodávat energetické zdroje těm zemím, které budou omezovat ceny ropy. Rusko podle jeho vyjádření »nebude jednat proti zdravému rozumu, aby platilo za blahobyt jiných z vlastní kapsy«.

Mluvčí ministerstva zahraničí Maria Zacharovová 30. listopadu uvedla, že mnoho zemí nepodporuje myšlenku stanovení cenového limitu pro ruské energetické zdroje. Zejména představitelé Číny a Brazílie, stejně jako zástupci aliance OPEC+, nápad G7 veřejně odsoudili.

Alexandr Novak 26. prosince v rozhovoru pro agenturu TASS uvedl, že ruské úřady zavedly preventivní opatření proti »cenovému stropu«. Zejména provedly dodatečnou kapitalizaci pojištění tankerů.

Prezident Vladimir Putin podepsal 27. prosince výnos o uplatnění zvláštních ekonomických opatření v souvislosti se zavedením cenového stropu pro ruské ropné produkty a ropu ze strany řady zemí. Zákaz dodávek ropy za »limitované« ceny má platit od 1. února do 1. července 2023. Samostatný paragraf výnosu ponechává hlavě státu právo přijímat zvláštní rozhodnutí o dodávkách ropy a ropných produktů, jejichž provádění výnos zakazuje.

Ruská vláda 30. ledna schválila postup pro zákaz vývozu ropy v rámci cenového stropu.

Do 1. března musí ruské ministerstvo energetiky a ministerstvo financí schválit postup sledování vývozních cen ruské ropy. Na žádost ministerstva energetiky budou muset ruské vyvážející společnosti poskytovat měsíční informace o smlouvách a cenách a údaje o sledování nevyužívání mechanismu stanovování cen až ke konečnému odběrateli.

(cik, TASS)

PŘIDEJ KOMENTÁŘ
